

Зміст

Особливості шостого року життя дитини . . .	7
Підготовка дитини до школи	25
Основні вікові проблеми, причини і розв'язання	47
Як розвивати моторику	105
Як навчити спілкуватись	139
Кругозір дитини	159
Ігри та іграшки	175
Що читати дітям шостого року життя	181
Розвивальні прогулянки. Де відпочити з користю?	186
Що знає і вміє дитина шостого року життя?	189
Наостанок...	202

Шановні батьки!

Кожен з батьків мріє про те, щоб його дитина виросла щасливою, успішною, розумною, фізично і духовно здоровою. А ще батьки бажають, щоб діти навчилися самостійно розв'язувати життєві проблеми, які поставатимуть на їхньому шляху, знаходити вірних друзів, цінувати дружбу, розпізнавати і уникати зради, вільно взаємодіяти з іншими людьми, гідно відстоювати себе в суспільстві. Всього цього не можливо навчити повчаннями, заборонами, погрозами.

Розвиток дитини шостого року життя, формування найважливіших навичок, необхідних для її адаптації в соціальному світі, для її майбутньої духовної самореалізації найкраще відбувається через ігри, цікаві і захопливі завдання, реальні повчальні ситуації навколишньої дійсності, через читання і обговорення хороших книг тощо.

Книга, яку ви тримаєте в руках, створена з метою надати допомогу у вихованні і розвитку п'яти-, шестирічних дітей.

Ігри, завдання, справи, які ми пропонуємо в цій книзі, сприятимуть розвитку вмінь і навичок, які дозволять дітям успішно взаємодіяти з навколишнім середовищем і людьми. Діти ознайомляться з умовами, за яких навколишнє середовище є безпечним для їхнього життя і здоров'я. Вони навчатися розв'язувати проблемні ситуації спілкування та долати свої страхи.

Поради, рекомендації, завдання допоможуть дорослим підготувати дитину до школи, розширити її знання про навколишній світ, розвивати творчі здібності, сформувати довірчі стосунки з малюком.

Ця книга буде цікавою і корисною для всіх, хто так чи інакше пов'язаний з дітьми у своєму житті або професії.

Користуючись книгою, пам'ятайте основні правила проведення ігор з дітьми.

- Грайте разом з дитиною.
- Гра має приносити радість і дитині, і дорослому. Кожний успіх дитини — це і її, і ваш успіх.
- Намагайтеся зацікавити дитину грою, а не примушуйте її грати.
- Дайте можливість дитині виконувати завдання гри самостійно або з незначною допомогою за потреби. Майте терпіння не підказувати, почекайте, адже малюк має подумати і самостійно знайти відповідь або виправити свої помилки.
- Обов'язково починайте з посильних для дитини завдань, щоб на початку вона змогла відчувати успіх і хотіла працювати далі.

Особливості шостого року життя дитини

Кожному віку властиві свої особливості поведінки і розвитку, можливості й обмеження, досягнення і втрати. Знання вікових особливостей дозволяє нам, дорослим, краще регулювати розвиток дитини, створювати умови, які допоможуть розкрити її здібності, покращити нашу взаємодію з нею.

Найбільш яскраво вікові особливості проявляються саме в дитинстві. Чи можна, наприклад, висувати одні й ті самі вимоги до дворічної малечі та п'ятирічного «чомусика»? Діти змінюються так швидко, що батьки іноді не встигають пристосовуватися до нових вікових проявів.

Ось вже дитині виповнилось 5 років. Що далі? Як тепер вона поводитиметься, що нового знатиме і вмітиме, які стосунки в неї складатимуться з дорослими й однолітками?

У віці від п'яти до шести років дитина активно розвивається фізично і психічно. Значно зростає фізична і розумова активність, рухливість малюка. Рухи стають більш різноманітними і точними.

Найяскравіше уява малюка виявляється в малюванні, конструюванні, створенні аплікацій, складанні власних казок, віршів, загадок. Така діяльність дає їй можливість особливим чином виражати свої почуття і уявлення про навколишній світ. Діти створюють образи нового на основі малюнка, опису, оповідання. Вони легко вигадують історії, казки, складають вірші, загадки, малюють за своїм задумом. Для розвитку творчості малюка важливо створювати ситуації, у яких він матиме можливість самостійно знаходити їх розв'язання, а також проявляти наполегливість і відповідальність.

Увага та Вольові риси дитини

Уява поєднується з мисленням і включається в процес планування дій. Малюк вже може здійснювати власний задум, активно здобувати бажаний результат, доводити розпочату справу до кінця. У нього виникає базова потреба бути активним діячем власного життя. Він починає робити так, як хоче сам, без допомоги. У цьому проявляється його вміння долати перешкоди на шляху до бажаної мети. Його діяльність стає більш усвідомленою і цілеспрямованою.

Розвивається увага дитини. Виконуючи різні завдання, вона починає проявляти посидючість, терпіння, волю, наполегливість у завершенні роботи.

РІК ДО ШКОЛИ

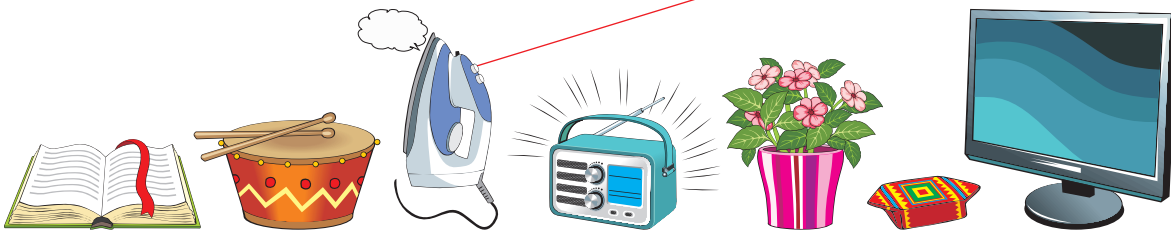
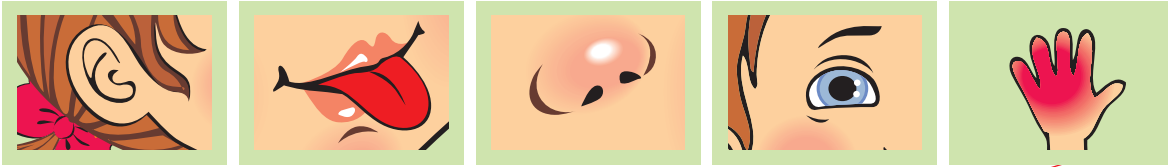
В. О. В'юнник

ПІДГОТОВКА
ДО
ШКОЛИ

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

Назви органи чуття, завдяки яким ми пізнаємо світ. (Очі, вуха, ніс, язик, шкіра) З'єднай лініями предмети та органи чуття, які допомагають пізнати їхні властивості (звук, смак, запах тощо).

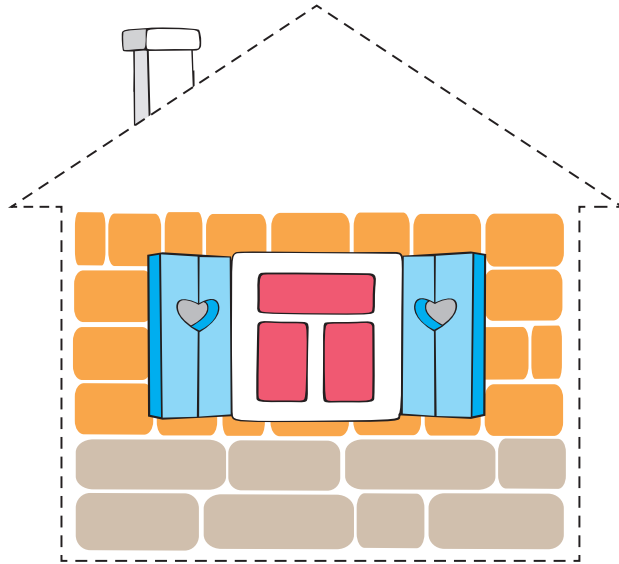

Обведи предмети, потрібні людині для гігієни. Розкажи, для чого їх використовують.

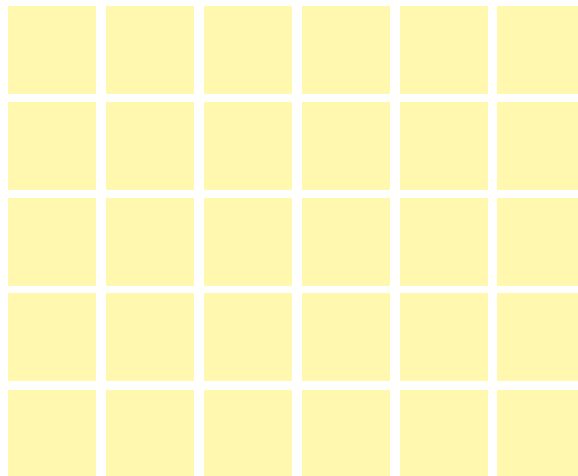

Обведи будинок за пунктиром, намагаючись не відривати олівця від аркуша. Намалюй праворуч від будинку квітку, ліворуч — парканчик. У верхньому правому куточку — дві хмаринки, у лівому верхньому куточку — сонечко.

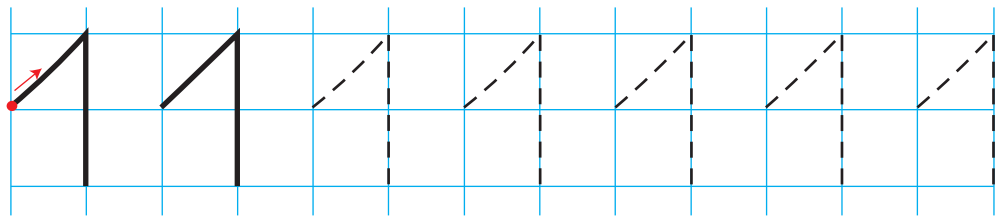
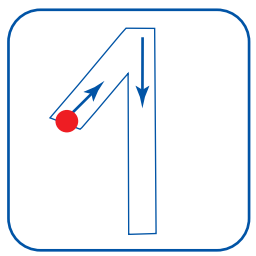
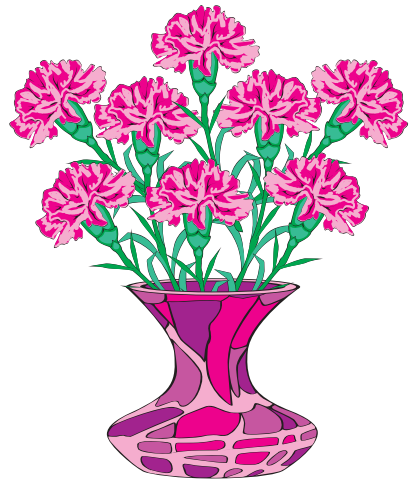

Допоможи братикові докотити м'яча до сестрички. Рухайся за маршрутом: одна клітинка праворуч, одна клітинка вгору, дві — праворуч, три — вниз, дві — праворуч, дві — угору, одна — праворуч.

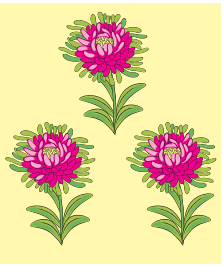
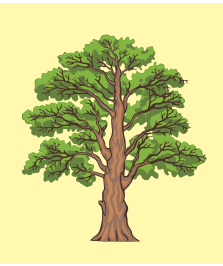
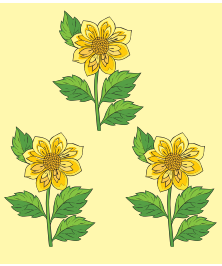
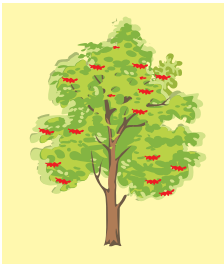
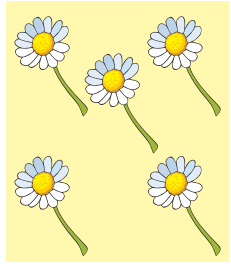
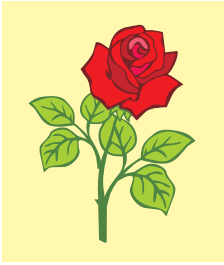

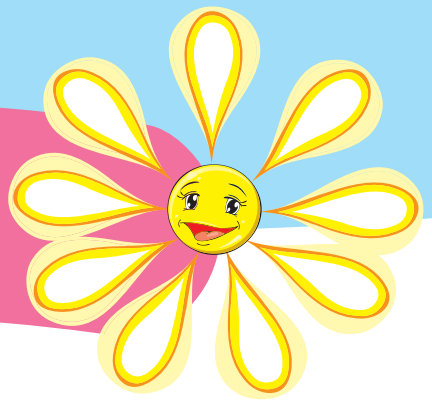
Скільки квітів? Скільки ваз? Проведи пальчиком по цифрі 1. Намалюй олівцем цифру 1 за пунктиром.

Обведи рослини, яких по одній.

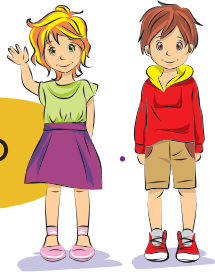

Зміст

Вітаємо вас, мудрі батьки! 2

Знайомство 12

Навчаємо спілкуватися 16

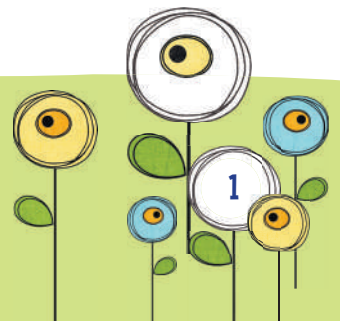
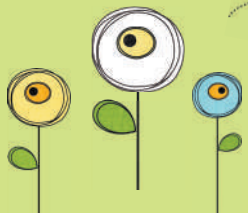
Розвиваємо здорову самооцінку і впевненість у собі 53

Допомагаємо дитині стати сміливою 63

Розвиваємо уяву 80

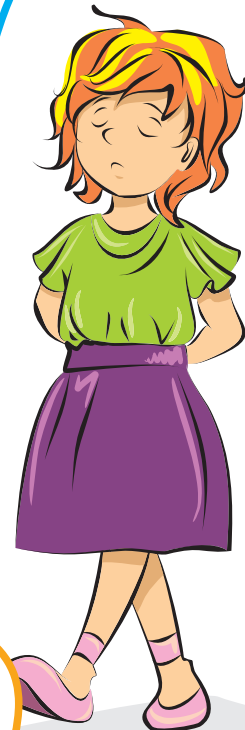
Марійка з батьками приїхала до тітки до іншого міста. Вона вийшла погуляти у двір і побачила незнайомих дівчаток.

— От якби з ними подружитися, — сказала вона тітці.

— Так за чим же справа стала, Марійко? Йди до них і познайомся.

☀ Розглянь малюнки. Вибери той, на якому Марійка поводить себе правильно.

Здрастуйте,
мене звать Марійка.
Нумо знайомитися!

Нотатки для дорослих

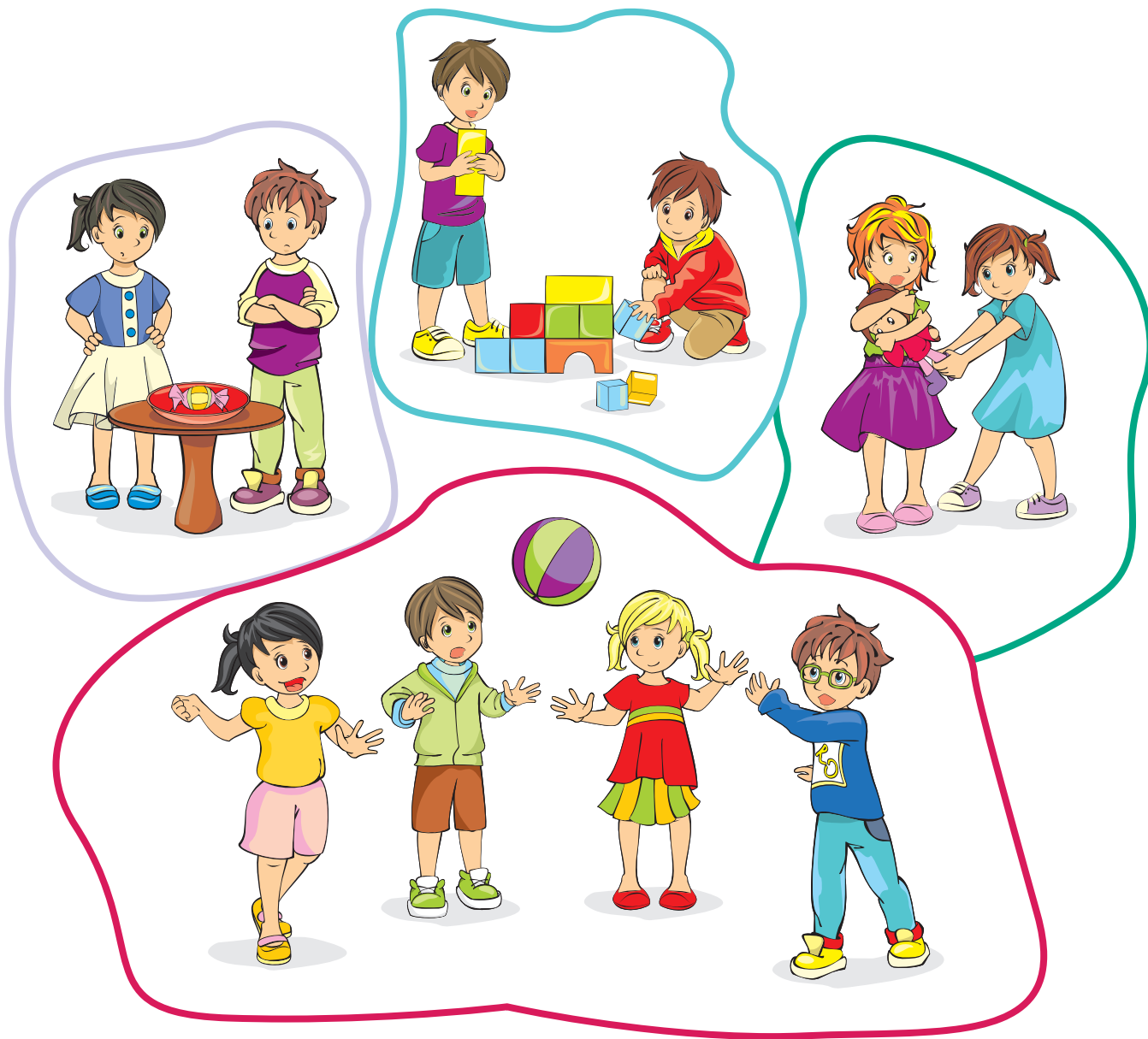
Потренуйтеся разом із дитиною знайомитися. Вивчіть фрази, які допоможуть розпочати знайомство.

У дитячому саду дітлахи по-різному спілкуються один з одним.

☀ Розглянь малюнки. Хто з малят грає дружно, мирно, а хто свариться?

Нотатки для дорослих

Декілька ситуацій, які ви можете обговорити з дитиною, відбивають основні моменти дитячих стосунків. Ставте малюкові запитання:

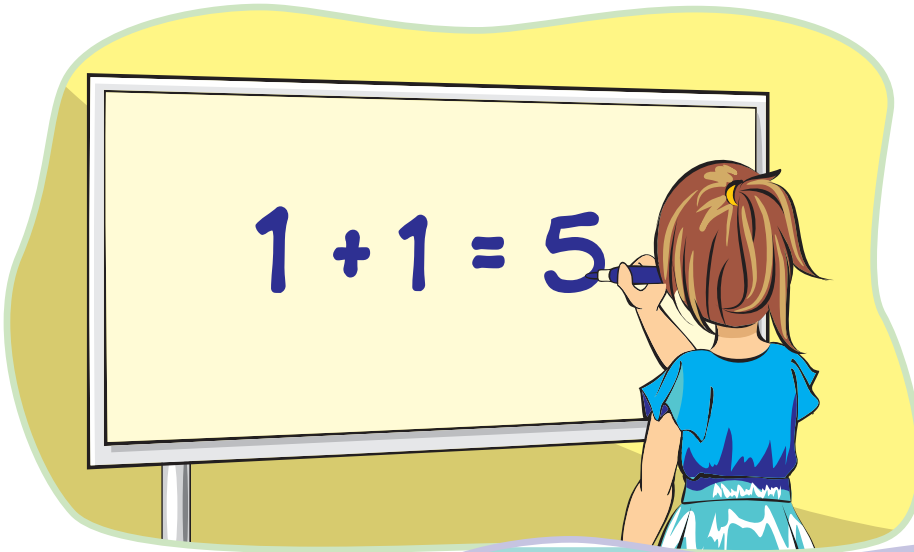
- Який малюнок тобі найбільше подобається? Чому?
- Чи доводилося тобі опинитися в подібних ситуаціях?
- Що ти при цьому відчував?

- Ти чому такий засмучений сьогодні? — запитала в Мишка мама.
- Розумієш, сьогодні в мене вихователька запитала, скільки буде три плюс два. А я знав, але відповіді побоявся.
- А якщо знав, то чому побоявся? — здивувалася мама.
- А раптом помилюся, — сказав Мишко, — і відповім неправильно?

☀ Розглянь малюнки і розкажи, як дітям виправити свої помилки.

Нотатки для дорослих

Страх припуститися помилки і неправильно відповісти, виглядати смішним або піддатися критиці дуже заважає дитині бути успішною. Щоб позбавити малюка такого страху, треба показувати йому, що в помилках немає нічого страшного і жахливого, тому що вони допомагають нам вчитися, їх можна виправити.

ШАНОВНІ МАМИ Й ТАТА!

Ця книга стовідсотково допоможе вам у вихованні ваших дітей. По суті, ми всі, дорослі, намагаємося виховувати дітей всебічно розвиненими. Водимо їх у гуртки та секції, підшукуємо хороший садок або школу. Ми розвиваємо інтелектуальні та фізичні здібності малюків. І тільки одна сторона розвитку часто залишається недоторканною. Та, яка стосується фінансового виховання. Або, кажучи інакше, ми забуваємо про те, наскільки важливо виховувати правильне ставлення дитини до грошей, до того, як їх правильно заробляти, як накопичувати й витратити, як примножувати те, що зароблено.

Загалом, дивні у нас самих, у дорослих, відносини з грішми. З одного боку, ми дуже хочемо заробляти багато грошей, щоб мати можливість виконувати свої бажання і бажання наших дітей. З іншого — немов соромимося навіть думок про них. Проблема полягає в тому, що в нас, дорослих, коли ми були маленькими, виховували негативне ставлення до грошей, до того, що їх може бути зовсім багато і не порівну. Нам вселяли, що багатим бути непристойно, що люди забезпечені — всі геть здирники й негідники. Нас не вчили заробляти гроші і не давали ними управляти. Нас просто вчили працювати, не надто замислюючись про винагороду. А що відбувається сьогодні? Ми всі так само не вчимо дітей того, як правильно управляти грошима. Утім, сучасний маркетинг побудований на тому, щоб вселити покупцеві величезне, нездоланне бажання робити безліч покупок. Ось і виходить, що дитяче «Купи!» лунає чи не кожен день. Але дітям абсолютно не зрозуміло, звідки беруться гроші.

Згадайте, що ви зазвичай говорите своїм дітям про гроші.

Поставте ✓ біля фраз, які використовуєте, спілкуючись з дитиною.

Ти ще маленький, тобі гроші ні до чого.

Не в грошах щастя.

Від грошей самі проблеми.

Вироснеш — тоді й дізнаєшся, як гроші заробляти.

Грошей завжди не вистачає.

Не можу купити тобі іграшку, грошей немає.

На твої іграшки моєї зарплати не вистачить.

Вироснеш — сам заробиш, ось тоді й командуй.

4

Але ж сучасний світ влаштований так, що практично все, що хочеться придбати, неможливо зробити без грошей. Тому сьогодні, виховуючи дітей, тему грошей обійти неможливо. Та й не потрібно цього робити. Навпаки, дітей обов'язково треба вчити правильно поводитися з грошима. Інакше їм доведеться витратити дуже багато часу, перш ніж вони стануть фінансово успішними.

9 ЯК ФОРМУЄТЬСЯ СТАВЛЕННЯ ДИТИНИ ДО ГРОШЕЙ?

По-перше, дитина бачить те, як її батьки заробляють гроші, розпоряджаються ними, наскільки активно чи, навпаки, економно вони витрачають кошти, чи вміють вони планувати свій бюджет, чи прийнято в сім'ї інвестувати кошти, чи легко дорослі беруть гроші в борг, чи є у них довгострокові накопичення.

По-друге, ставлення дитини до грошей залежить і від того, наскільки батьки готові навчати дитину поводитися з грошима. Чи звучить взагалі ця тема в родині? Чи є у дитини можливість потренуватися планувати свої витрати, розподіляючи власні кишенькові гроші?

По-третє, ставлення дитини до грошового питання залежить від того, який підхід до фінансового виховання застосовують у родині.

15 ПІДХОДИ ДО ФІНАНСОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

16 ПІДХІД ПЕРШИЙ. ГРОШІ В ТУМБОЦІ

Дитина й гадки не має, звідки беруться гроші. Або невиразні уявлення у неї все-таки є, але батьки ніколи не говорять з малюком про те, як гроші заробляти, як їх раціонально витратити. Дитина нічого не знає про те, як дорослі планують сімейний бюджет. Просто тому, що їй не хочуть «вантажити» дорослими проблемами. Скільки коштують іграшки і розваги, скільки грошей витрачають батьки на харчування, відпочинок, оплату комунальних послуг — дитина про це навіть не замислюється і не здогадується. Вона живе у світі так, немов грошей у ньому не існує. Їй не дають занадто багато коштів на кишенькові витрати. Та це й не потрібно, адже все і так оплачено. Сума, яка потрапляє до дитини, настільки мізерна, що думати про те, на що її витратити, просто немає сенсу. Так чинять авторитарні батьки, які дуже побоюються, що їхня дитина раптом вийде з-під контролю.

що і скільки коштує. Мама і тато нерідко дають дитині можливість заробити самостійно, виконавши якісь домашні доручення. Але не варто все зводити лише до грошей. Інакше є велика ймовірність того, що настане день, коли дитина просто не захоче щось робити безкоштовно.

Тому в усьому, і особливо у вихованні, добре мати почуття міри.

ЯК ПРАЦЮВАТИ З КНИГОЮ?

Перш ніж почати читати книгу дитині, уважно ознайомтеся з її структурою. На кожному розвороті є інструкція для батьків.

Цю інструкцію ви читаете «про себе», без дитини. Вона допоможе вам розібратися в темі, щоб потім легко відповісти на дитячі питання.

Кожна тема містить маленьку тематичну історію, яку вам потрібно прочитати. Але вже вголос. Ця історія — для дитини. Якщо у малюка виникають питання, обговоріть їх разом. Розгляньте картинки. Наведіть приклади з життя.

Історії, які ви знайдете в книзі, розповідають про трьох друзів, кожен з яких по-різному ставиться до грошей. Тобто все, як у житті. Є марнотрат, який легко і дуже швидко розлучається з грошима і зовсім не цінує їх. Є дуже раціональний герой, який намагається правильно розподіляти і витратити гроші, вчиться

Інструкція для батьків

Завдання

8

ВІТАЮ! НУМО ЗНАЙОМИТЬСЯ!

Почінімо з того, що знаємо про гроші. Знайомимо дитину з грошима — з грошми, які використовують у нашому суспільстві. Саме гроші допомагають нам купувати те, що нам потрібно. Саме гроші допомагають нам розуміти, що таке гроші, як їх правильно заробити і витратити, накопичувати і примножувати.

Вітано! Гав-гав-гав! Нумо знайомитися. Мене звуть пес Бутерброд. А це мої друзі — папуга Кеша і кріт Геша.

ЗАВДАННЯ 1. Роздивись своїх нових знайомих. Запам'ятай, як їх звать. Знайди на вкладці з наклеями відповідні слова і приклей їх до кожного героя.

Тематична історія

9

ІСТОРІЯ ПРО МОНЕТКУ

Жили-були троє друзів — пес Бутерброд, папуга Кеша і кріт Геша. Якось пішли друзі на прогулянку і знайшли на дорозі монетку. Хтось дорогою раніше йшов і цю монетку загубив, а хто — невідомо. Нема кому монетку повертати. Почали друзі думати, що з цим грошиком тепер робити.

— Ух ти, монетка! — зрадів папуга Кеша. — Потрібно її витратити терміново. Наприклад, побільше купити льодників або повітряні кульки.

— Ти що! — обурився кріт Геша. — Цю монетку потрібно в моє монетосховище покласти. Нехай там лежить, зберігається разом з іншими грошиками.

А пес Бутерброд замислився.

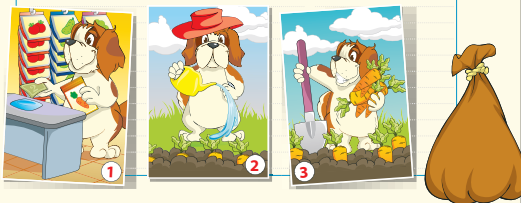
— Гав! Витратити гроші дуже легко. Раз — і готово. І немає монетки. Наприклад, на льодяники. Льодяники швидко закінчуються — і все. Якщо грошики у сховище або скарбничку покласти, то вона, звичайно, більше не загубиться. Але я б зробив інакше...

Обговоріть з дитиною характер кожного персонажа, як кожен із героїв ставиться до грошей. А зробивши це можна після того, як ви прочитаете дитині історію про монетку.

Запитайте у дитини:

- × А що б ти зробив з монеткою, яку знайшов?
- × Чим ти друзів на твою монетку розпорядишся?
- × Як ти вважаєш, що запропонував зробити з монеткою пес Бутерброд?

ЗАВДАННЯ 2. Розглянь малюнки і продовж історію.

Інструкція для батьків

Запитання для дитини

☑ Перш ніж ви почнете розповідати дитині про те, що таке гроші, як вони працюють, обов'язково зупиніться на тому, навіщо взагалі вчитися фінансової грамотності та знати все про гроші, про те, як їх заробляти, витратити й накопичувати.

ІСТОРІЯ ПРО ТЕ, ЯК ПАПУГА КЕША ВСІ СВОЇ ГРОШИКИ ВИТРАТИВ

6

Одного разу мама попросила папугу Кешу злітати до крамниці.

7

— Купи, будь ласка, 3 банани й 3 апельсини. І пляшку молока. Ось гроші.

8

— Чудово! Я полетів!

9

І папуга полетів до продуктової крамниці.

— Ух, ти, скільки тут всього смачного! Дайте мені, будь ласка, ось ці цукерки. І ще мармелад! І тістечка! Ну, от, все купив. Ой, не все. Піду тепер куплю те, що попросила мама. Дайте мені, будь ласка, 3 банани, стільки ж апельсинів і пляшку молока, — звернувся **покупець до продавця.**

13

— Твоя покупка коштує 10 монеток.

14

— Ой, але у мене немає більше монет. Куди ж вони поділися? Мама давала мені монетки, я це точно пам'ятаю.

15

— Гаманець порожній. Напевно, ти витратив усі свої гроші на солодощі.

16

